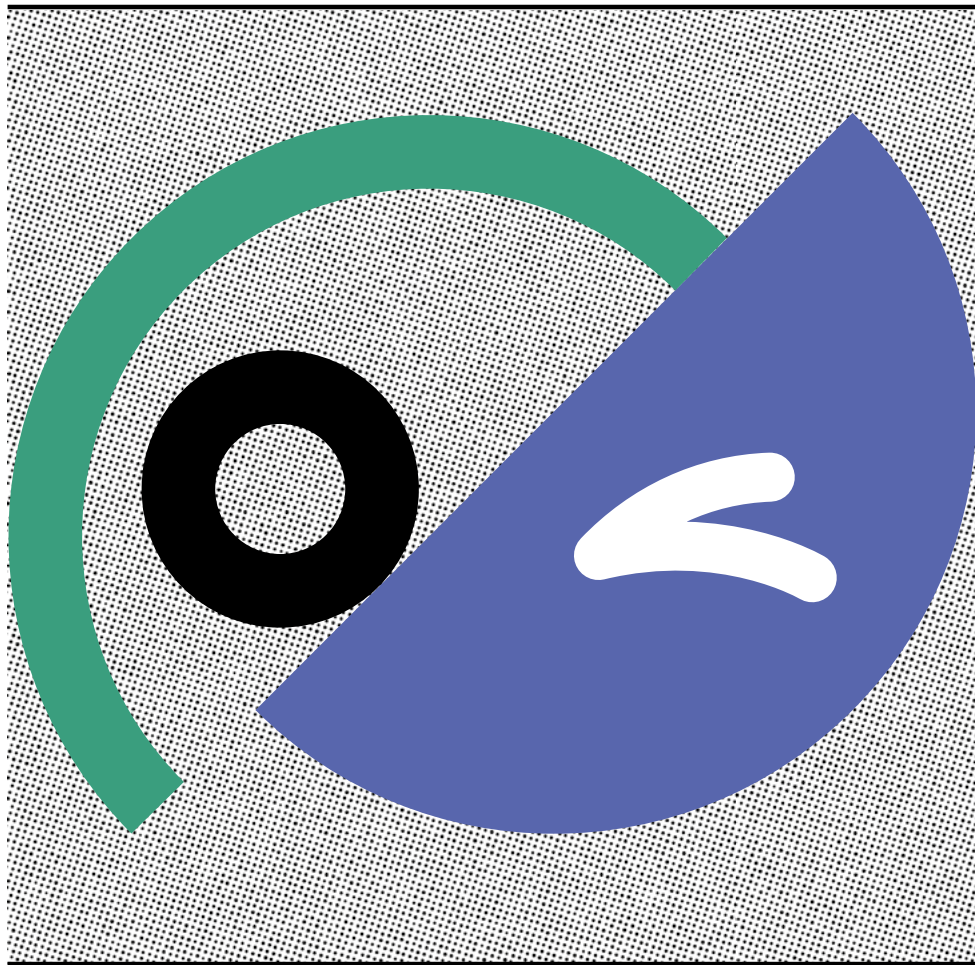

**KLARA
FESTIVAL**

**Woe 14.3
2018**

flagey

DE KLARA'S

Oxalys

Christianne Stotijn mezzosopraan

main partners

artistic partners

funding partners

festival car

Ook dit jaar belooft Klara

alles wieder gut

uit te zenden, zodat u ook thuis
optimaal van het Klarafestival kan genieten.

Blijf verwonderd.

programma	4
toelichting	6
clé d'écoute	10
program notes	14
biografieën	18

Feestelijke uitreiking van de Klara's!

Deel je Klarafestival
ervaringen op Facebook
& Instagram
#klarafestival18

Klarafestival Box

Live klassieke muziek, enkel voor jou! Reserveer
jouw moment op klarafestival.be en geniet van
een intiem concert in de Klarafestival Box, de
kleinste concertzaal ter wereld!

deze avond kwam mee tot stand door

festivalpartner

MOOILOOP
BELGIUM

DE KLARA'S

Oxalys

Christianne Stotijn mezzosopraan

MAURICE RAVEL 1875-1937

› Chansons madécasses (1925-1926)

Nahandove

Aoua

Il est doux ...

Prijsuitreiking — Deel I

ERIK SATIE 1866-1925

› Prélude du Premier Acte - La Vocation, uit *Le fils des étoiles* (1891)
arr. voor fluit en harp van Toru Takemitsu (1975)

› Gnossienne No. 3 (ca. 1890)

FANT DE KANTER °1969

› Abboen & Arapka, uit *Prayers* (2011-2013)

Prijsuitreiking — Deel II

BOHUSLAV MARTINŮ 1890-1959

› Suite, uit *La revue de cuisine*, H 161 (1927)

Prologue: Allegretto

Tango: Danse d'amour. Lento

Duel: Poco a poco allegro. Tempo di Charleston

Fin du drame: Allegretto

Prijsuitreiking — Deel III

FRANCIS POULENC 1899-1963

› Rapsodie nègre, FP 3 (1917, 1933)

tekst: Makoko Kangourou

Prélude

Ronde

Honouloulou

Pastorale

Final

verwacht einduur van de prijsuitreiking: 22:00

coproductie Klarafestival, Flagey, Klara

live uitgezonden op Klara, om 19:00

presentatie door Greet Samyn, outfit van Mooiloop, look door

MUD & juwelen van Edelgedacht

bloemen vriendelijk aangeboden door Daniël Ost

pralines vriendelijk aangeboden door Neuhaus

met de steun van

Vlaanderen
verbeelding werkt

DE KLARA'S

De Klara's, de prestigieuze Belgische muziekprijzen voor de beste klassieke muzikantisten uit binnen- en buitenland, worden vanavond voor het eerst uitgereikt tijdens Klarafestival. Voor de muzikale invulling van deze glamoureuze avond tekent het onvolprezen Oxalys, dat tegelijk zijn 25e verjaardag viert. Het ensemble trakteert je op een aantal verfijnde, levendige en prettig gestoorde werken. Ze vormen een perfecte illustratie van de identiteit en reputatie van Oxalys als een van de beste kamermuziekensembles van ons land. En om het feestje nog wat extra luister bij te zetten, tekent ook de Nederlandse mezzosopraan Christianne Stotijn present, een trouwe *compagnon de route* van Oxalys.

Maurice Ravel

Chansons madécasses (1925-1926)

“De *Chansons madécasses* bevatten iets nieuws: dramatiek, in een erotische betekenis. [...] Het is een soort kwartet waarin de stem de rol van het belangrijkste instrument vertolkt. De eenvoud domineert. De onafhankelijkheid van de partijen wordt bevestigd, zoals dat reeds het geval was in de *Sonate voor viool en piano*. [...] Viool en piano zijn essentieel onverenigbaar en onverzoenbaar. Ik heb dat benadrukt in plaats van hun contrasten in evenwicht te willen brengen”, aldus Maurice Ravel in zijn *Esquisse autobiographique* in 1928.

De keuze om ook in de *Chansons madécasses* “onverenigbare instrumenten” samen te brengen, kwam niet van Ravel zelf. Hij schreef de liederen op vraag van de Amerikaanse mecenas Elizabeth Sprague Coolidge, die bij haar bestelling voorzichtig gesuggereerd had dat ze de stem het liefst combineerde met fluit, cello en piano, “als het mogelijk was...”.

Toch was het niet de ongebruikelijke bezetting van de liederen die voor ophef zorgde, maar wel de teksten van de 18e-eeuwse dichter Évariste de Parry die Ravel had getoonzet. In het tweede lied, *Aoua*, geeft een zwarte te kennen dat je een blanke nooit mag vertrouwen. Gevolg: de première van het werk in 1925

veroorzaakte groot tumult. De helft van het publiek riep om een bis terwijl de andere helft zwaar geschokt was.

Erik Satie

*Prélude du Premier Acte -
La Vocation, uit Le fils des
étoiles (1891)*

*& Gnossienne, nr. 3, uit Trois
Gnossiennes
(ca. 1890)*

Het is ronduit verbazend dat er nog nooit een film is gemaakt over Erik Satie. Zo'n biopic zou alle nodige ingrediënten van een meeslepende film bevatten: het verhaal van een getalenteerde maar excentrieke kunstenaar die lange tijd miskend was en pas op het einde van zijn leven een beroemdheid werd; drank; (acrobatische) seks; schandalen en decadentie. Wat een verfilming van zijn leven verder zo geschikt maakt, is dat feit en fictie vlotjes in elkaar overlopen – vaak in de hand gewerkt door Satie zelf. Zo zou hij zeven identieke grijze kostuums gekocht hebben, zijn enige vestimentair in tien jaar; verder beweerde hij dat hij enkel wit eten at, en zou hij eens 150 oesters in één keer gegeten hebben.

Net zoals zijn gedragingen, of toch zeker zijn uitspraken, balanceert veel van Saties werk tussen gekheid en genialiteit. De meeste *Gnossiennes* bijvoorbeeld (een woord dat Satie zelf verzonnen heeft en afleidde van het begrip “gnosis”,

tijdens een fase waarin hij zich inliet met gnostische spiritualiteit) bevatten geen tempoaanduidingen en maten. Slechts een leukigheidje, of was het een revolutionaire vernieuwing van Satie, ver voor op zijn tijd? John Cage dacht alvast het laatste. Ook *Le fils des étoiles* is geïnspireerd door de spirituele overtuigingen van Satie. Hij schreef het werk toen hij kapelmeester was van de esoterische “Ordre de la Rose-Croix Catholique, du Temple et du Graal”. En opnieuw is het revolutionaire karakter van het werk lang onderschat. De openingsmaten van de *Prélude*, met parallelle kwarten, klinken verrassend modern – moderner dan wat bijvoorbeeld tijdgenoot Debussy schreef.

Fant de Kanter

*Abboen & Arapka, uit
Prayers (2011-2013)*

“In de muziek die ik momenteel schrijf, beginnen de invloeden waaraan ik onderhevig ben steeds meer met elkaar vervlochten te raken. Ruwweg zijn dat enerzijds klassieke structuren zoals die zich tot op heden hebben ontwikkeld, en anderzijds is dat de puls en de intensiteit van popmuziek. Dit betekent dat genres steeds verder vervagen, en de muziek steeds meer ontstaat uit de gedachte áán muziek als geheel.” Zo vat de Nederlandse componist Fant de Kanter zijn stijl bondig samen.

Van dat pulserende ritme en van die intensiteit zijn ook *Arapka* en *Abboen* doordrongen. De twee nummers komen

uit een bundel van vier gebeden, *Prayers*, uit 2013. *Abboen* is de basis van alle gebeden. Het is het Onze Vader in het Aramees, de taal van Jezus. De compositie klinkt dan ook waarlijk als een gebed: de solo stem lijkt een gebed te improviseren. Christianne Stotijn: “Fant schreef het zodanig, dat het lijkt alsof ik ter plekke iets verzin: het gebed zou op elk moment, op eender welk plaats voorgedragen kunnen worden.”

Anders is het met *Arapka*. Oxalys heeft de oorspronkelijke Russische tekst laten vertalen naar het Nederlands, omdat de groep de humor in het gebed wil delen met het publiek. Het lied gaat over een klein jongetje dat een hond leert bidden. Hij vraagt God bovendien of zijn buur ooit zal stoppen met het spelen van zijn eindeloze toonladders...

Bohuslav Martinů

Suite, uit La revue de cuisine, H 161 (1927)

Drama in de keuken: het jonge huwelijk tussen de Pot en het Deksel staat op springen door de verleidingskunsten van de Eierklopper. De Pot heeft weliswaar een scheve schaats gereden met de Eierklopper, maar de Pot verlangt toch naar haar man, het Deksel. Die wordt op zijn beurt het hof gemaakt door de verleidelijke Vaatdoek...

Het luchthartige, surrealistische keukentafereel van de Tsjechische danseres en choreografe Jarmila

Kröschlová heeft in de jazzy, complexloze muziek van Martinů zijn perfecte verklanking gevonden. Het ballet *La revue de cuisine* uit 1927 is een van Martinů's eerste uitgesproken experimenten met jazzklanken en -technieken. Die ondernam hij in toenemende mate tijdens zijn verblijf in Parijs. Martinů had Tsjechoslowakije verruild voor de *glitter and glamour* van de Franse hoofdstad in 1923, met behulp van een beurs van het Ministerie van Onderwijs van zijn vaderland. De beurs voorzag in een verblijf van 3 maanden. Martinů bleef er uiteindelijk 18 jaar. Zijn nieuwe omgeving gaf een boost aan zijn creativiteit. Al vóór zijn verhuis had Martinů zijn werken af en toe gekruid met jazzy invloeden. Maar nu hij zich in Parijs bevond, waar jazz volop in zwang was, kregen sommige van zijn composities nog nadrukkelijker een jazzstempel.

Francis Poulenc

Rapsodie nègre, FP 3 (1917, 1933)

tekst: Makoko Kangourou

Humorvol, excentriek, gesofisticeerd, enigszins exotisch en speels uitdagend. De *Rapsodie nègre* is een perfecte verklanking van de jonge dandy, die Poulenc aan het begin van de 20e eeuw was. Al als jonge knaap vertoefde hij, geboren in een rijke Parijse familie, in artistieke middens. Hij kwam in contact met de kunstzinnige *celebrities* van zijn tijd, waaronder Cocteau, Satie en Stravinski.

Poulenc was er niet bij tijdens de schandaalpremière van Stravinski's *Sacre du printemps* in 1913 (hij was nog maar 14 jaar), maar toen hij de muziek later leerde kennen, was hij er helemaal gek van. Ook raakte hij betoverd door de muziek van Satie, toen hij in 1917 diens befaamde ballet *Parade* bijwoonde.

Volledig onder de indruk van zijn muzikale helden, is Poulencs allereerste compositie doordrongen van hun muziktaal: in de *Rapsodie nègre* schemert Stravinski's *Trois poésies de la lyrique japonaise* door, net als *Trois poèmes de Stéphane Mallarmé* en het *Pianotrio* van Ravel. Poulenc droeg zijn *Rapsodie nègre* bovendien op aan Satie. En Stravinski heeft

een belangrijke rol gespeeld om het werk uitgegeven te krijgen in Londen.

Maar de belangrijkste invloed in Poulencs eersteling is misschien wel niet muzikaal. Door de *Rapsodie nègre* waart de "Africa-mania" die op dat moment in Parijs heerste: Afrikaanse kunst en stilistische navolgingen daarvan waren ontzettend populair in de Franse hoofdstad in de eerste decennia van de 20e eeuw. De onzinnige woorden uit *Les Poésies de Makoko Kangourou*, betekenisloze verzen van de onbestaande dichter Makoko Kangourou, verklaren de titel van de *Rapsodie nègre*.

LES PRIX KLARA

Les prestigieux prix Klara récompensant les meilleurs artistes classiques de Belgique et d'ailleurs sont décernés pour la première fois ce soir dans le cadre du Klarafestival. Au programme musical de cette soirée glamour, l'incomparable ensemble Oxalys, qui fête également son 25e anniversaire. L'ensemble de musique de chambre, considéré comme l'un des meilleurs de Belgique, nous fera découvrir certaines de ses œuvres raffinées, vivantes et imaginatives : à l'image de son identité et de sa réputation. Et pour donner encore plus d'éclat à cette fête, la mezzo-soprano néerlandaise Christianne Stotijn, fidèle complice d'Oxalys, sera également présente.

Maurice Ravel

Chansons madécasses (1925-1926)

« Les *Chansons madécasses* me semblent apporter un élément nouveau – dramatique voire érotique [...]. C'est une sorte de quatuor où la voix joue le rôle d'instrument principal. La simplicité y domine. L'indépendance des parties s'y affirme, comme c'était déjà le cas dans la *Sonate pour violon et piano*. [...] Le violon et le piano sont par essence incompatibles et inconciliables. J'ai accentué cette différence au lieu de tenter d'équilibrer leurs contrastes », indiquait Maurice Ravel dans son *Esquisse autobiographique* de 1928.

Le choix de réunir des « instruments inconciliables » également dans les *Chansons madécasses* ne venait pas de Ravel lui-même. Il écrivait ces chansons à la demande de la mécène américaine Elizabeth Sprague Coolidge, qui avait modestement suggéré dans sa commande de combiner la voix avec la flûte, le violoncelle et le piano, « si c'était possible... ».

Ce n'est pourtant pas l'instrumentation singulière des chansons qui suscita la controverse, mais bien les textes du poète du 18e siècle Évariste de Parry mis en musique par Ravel. Dans la deuxième chanson, *Aoua*, un noir explique qu'on ne

peut jamais faire confiance à un blanc. En conséquence, la première de l'œuvre en 1925 provoqua un grand tumulte. La moitié du public réclamait un bis tandis que l'autre était profondément choquée.

Erik Satie

*Prélude du Premier Acte –
La Vocation, extr. Fils des
étoiles (1891)*

*Gnossienne, n° 3, extr. Trois
Gnossiennes (ca. 1890)*

Il est vraiment surprenant qu'on n'ait encore jamais consacré de film à Erik Satie. Ce genre de biopic réunirait pourtant tous les éléments d'un film passionnant : l'histoire d'un artiste talentueux mais excentrique, longtemps méconnu, et qui n'accède à la célébrité qu'à la toute fin de sa vie, alcool, sexe (acrobatique), scandales et décadence. Un autre point intéressant d'un film retraçant sa vie résiderait dans le fait que réalité et fiction se rejoindraient constamment – souvent par l'intervention de Satie lui-même. Il aurait ainsi acheté sept costumes gris identiques comme seule garde-robe pendant dix ans. Il prétendait par ailleurs qu'il mangeait exclusivement des aliments blancs, et qu'il lui était arrivé d'avalier 150 huîtres en un seul repas.

Tout comme son comportement, ou à tout le moins ses propos, de nombreuses œuvres de Satie oscillent entre folie et génie. La plupart des *Gnossiennes* par

exemple (un mot inventé par Satie et qu'il empruntait à la notion de « gnose » dans une phase de sa vie où il expérimentait la spiritualité gnostique), ne contiennent aucune indication de tempo ni de mesures. Simple fantaisie ? Ou était-ce là une innovation révolutionnaire de Satie, très en avance sur son temps ? John Cage partageait ce dernier avis. *Le Fils des étoiles* est également inspiré des convictions spirituelles de Satie. Il écrivit cette œuvre lorsqu'il était maître de chapelle de l'ésotérique « Ordre de la Rose-Croix Catholique, du Temple et du Graal ». Une fois de plus, le caractère révolutionnaire de l'œuvre fut longtemps sous-estimé. Les mesures d'ouverture du *Prélude*, avec leurs quarts parallèles, sont d'une surprenante modernité – davantage encore que les compositions de son contemporain Debussy.

Fant de Kanter

*Arapka, extr. Prayers
(2011-2013)*

« Dans la musique que je compose actuellement, les différentes influences auxquelles j'ai été exposé s'entremêlent de plus en plus. En gros, il s'agit d'une part des structures classiques telles qu'elles se sont développées jusqu'à présent, et d'autre part de la pulsation et de l'intensité de la musique pop. Cela signifie que les genres s'estompent progressivement et que la musique naît davantage d'une conception de la musique comme un tout. » C'est avec ces quelques mots que

le compositeur néerlandais Fant de Kanter résume son style.

Arapka et *Abboen* sont également imprégnés de cette pulsation rythmique et de cette intensité. Ces deux morceaux sont extraits d'un recueil de quatre prières, *Prayers*, de 2013, dont *Abboen* constitue la base. C'est le Notre Père en araméen, la langue de Jésus. La composition sonne donc véritablement comme une prière qui semble improvisée par la voix solo. Christianne Stotijn : « Le morceau tel qu'il a été composé donne l'impression que j'invente quelque chose sur le moment : cette prière pourrait être récitée à n'importe quel moment et n'importe quel endroit. »

Arapka est un peu différent. Oxalys a fait traduire le texte original russe en néerlandais afin de partager avec le public l'humour de cette prière. Celle-ci parle d'un petit enfant qui apprend à un chien à prier, et demande également à Dieu quand son voisin s'arrêtera enfin de jouer ses interminables gammes...

Bohuslav Martinů *Suite, extr.* La revue de cuisine, H 161 (1927)

Un drame se joue à la cuisine : le récent mariage de la Casserole et du Couvercle menace de capoter en raison des avances du Fouet. La Casserole a certes commis un écart avec le Fouet, mais elle aime son mari, le Couvercle, à son tour courtoisé par le séduisant Torchon...

Ce tableau léger et surréaliste de la

danseuse et chorégraphe tchèque Jarmila Kröschlová est parfaitement illustré par la musique jazzy et accessible de Martinů. Le ballet *La revue de cuisine* de 1927 est l'une des premières expérimentations explicites de Martinů avec les sonorités et techniques du jazz, qu'il effectua de plus en plus intensivement lors de son séjour à Paris. Martinů avait troqué sa Tchécoslovaquie contre le strass et les paillettes de la capitale française en 1923 grâce à une bourse octroyée par le Ministère de l'Enseignement de son pays natal, prévoyant un séjour de 3 mois. Martinů y vécut 18 ans. Son nouvel environnement donna une grande impulsion à sa créativité. Avant son déménagement déjà, Martinů avait laissé transparaître de temps à autres des influences jazzy dans ses morceaux. Mais à présent qu'il se trouvait à Paris où le jazz était totalement en vogue, certaines de ses compositions prenaient un caractère jazz encore plus marqué.

Francis Poulenc *Rapsodie nègre, FP 3 (1917, 1933)* texte : Makoko Kangourou

Drôle, excentrique, sophistiquée, un peu exotique et gentiment provocante. La *Rapsodie nègre* est une parfaite illustration du jeune dandy qu'était Poulenc au début du 20e siècle. Né d'une riche famille parisienne, le jeune garçon baignait déjà dans les milieux artistiques. Il a fréquenté

les célébrités de son époque, parmi lesquels Cocteau, Satie et Stravinski. Poulenc n'était pas présent lors de la scandaleuse première du *Sacre du printemps* de Stravinski en 1913 (il n'avait alors que 14 ans), mais fut totalement conquis par sa musique lorsqu'il la découvrit par la suite. Il tomba également sous le charme de la musique de Satie lorsqu'il assista en 1917 à son fameux ballet *Parade*.

Complètement sous l'influence de ses modèles musicaux, la toute première composition de Poulenc est pénétrée de leur langage musical : la *Rapsodie nègre* n'est pas sans rappeler les *Trois poésies de la lyrique japonaise* de Stravinski, tout comme les *Trois poèmes de Mallarmé* et le *Trio avec piano* de Ravel. Poulenc a

d'ailleurs dédié sa *Rapsodie nègre* à Satie, et Stravinski a joué un rôle décisif dans l'édition de l'œuvre à Londres.

Cependant, il se peut que l'influence la plus importante de la première production de Poulenc ne soit pas musicale. « L'Africa-mania » qui prédominait à Paris à cette période plane sur l'ensemble de la *Rapsodie nègre* : l'art africain et ses imitations stylistiques étaient particulièrement populaires dans la capitale française durant la première décennie du 20e siècle. Le texte absurde des *Poésies de Makoko Kangourou*, des vers délirants du poète imaginaire Makoko Kangourou, expliquent le choix du titre de la *Rapsodie nègre*.

THE KLARAS

The Klaras, the prestigious Belgian Music Awards for the best classical music artists from both Belgium and abroad, will be handed out for the first time this evening during Klarafestival. The musical programme for this glorious evening is provided by the illustrious Oxalys, who coincidentally are celebrating their 25th anniversary. The ensemble will treat you to a number of refined, vivacious and slightly eccentric pieces. They are a perfect illustration of Oxalys's identity and reputation as one of the best chamber music ensembles in the country. And just to add some more lustre to the party, we have also invited the Dutch mezzo-soprano Christianne Stotijn, Oxalys's loyal *compagnon de route*.

Maurice Ravel

Chansons madécasses (1925-1926)

"The *Chansons madécasses* seem to me to introduce something new, dramatic – indeed erotic – arising from the subject matter of Parny's poems. The songs form a sort of quartet in which the voice plays the role of the principal instrument. Simplicity dominates. The independence of the parts, which one will find more marked than in the *Sonata*, is here refined [...] Violin and piano are fundamentally incompatible and irreconcilable. I have tried to emphasise this rather than to reconcile them," Maurice Ravel wrote in 1928 in his *Esquisse autobiographique*.

The decision to combine "incompatible instruments" in the *Chansons madécasses* wasn't Ravel's own idea. He wrote Lieder at the request of his American patron Elizabeth Sprague Coolidge, who, when she placed her order, carefully suggested that she would prefer having voice combined with flute, cello and piano, "if possible...".

Nonetheless, it was not the unusual lineup of the Lieder that caused the commotion, but rather the texts of the 18th century poet Évariste de Parny which Ravel had set to music. In the second Lied, *Aoua*, a black person states that you can never trust a white person. This resulted in the

premiere of the work in 1925 ending in an uproar. Half of the audience called for an encore while the other half was deeply shocked.

Erik Satie

*Prelude du Premier Acte –
La Vocation, from Fils des
étoiles (1891)*

*Gnossienne, No. 3, from
Trois Gnossiennes (ca. 1890)*

It is downright astonishing that there has never been a film about Erik Satie. Such a biopic would have all the necessary ingredients of a compelling film: a story of a talented but eccentric artist who was for a long time misunderstood and only at the end of his life knew fame; drank; (acrobatic) sex; scandals and decadence. What would make a film adaptation of his life so suitable is that fact and fictions overlap seamlessly – often in Satie’s own hands. This is why he bought seven identical grey suits, his only clothing in ten years; furthermore, he claimed that he only ate white food, and once ate 150 oysters in one sitting.

Just like his behaviour, or certainly his statements, much of Satie’s work balanced on the edge between madness and genius. Most *Gnossiennes* for example (a word that Satie himself invented and derived from the term “gnosis”, during a phase in which he was very much involved with gnostic spirituality) have no

tempo indications or bars. Nothing more than laconic? Or was it a revolutionary innovation by Satie, far before its time? John Cage thought so. *Le fils des étoiles* is also inspired by Satie’s spiritual convictions. He wrote the piece while Kapellmeister of the esoteric “Ordre de la Rose-Croix Catholique, du Temple et du Graal”. And again the revolutionary character of the piece has long been underestimated. The opening bars of the *Prelude*, with parallel fourths, sound surprisingly modern – more modern than what, for example, his contemporary Debussy was writing.

Fant de Kanter

*Arapka, from Prayers
(2011-2013)*

“In the music I am writing at the moment, the influences I am subject to are starting to become increasingly intertwined. These are roughly, on the one hand, classical structures as they have developed to present and, on the other, the pulse and intensity of pop music. This means that the genres are becoming ever more blurred and music is increasingly created from the thought of music as a whole.” This is how composer Fant de Kanter succinctly summarises his style.

Also *Arapka* and *Abboen* are pervaded with that rhythm and that intensity. The two pieces are part of a bundle of four prayers called *Prayers* from 2013. *Abboen* is the basis of all prayers. It is the Our Father in Aramaic, the language of Jesus. The

composition therefore truly sounds like a prayer: the solo voice appears to improvise a prayer. Christianne Stotijn: “Fant wrote it in such a way that it seems as if I am making it up on the spot. It could be heard at any time, in any place.”

Arapka is a different story. Oxalys has had the original Russian text translated into Dutch because the group wanted to share the humour in the prayer with the audience. The song is about a little boy teaching a dog how to pray. He furthermore asks God whether his neighbour will ever stop playing his endless scales...

Bohuslav Martinů

Suite, from La revue de cuisine, H 161 (1927)

Drama in the kitchen: the recent marriage of the Pot and the Lid is on the verge of collapse because of the seductive talents of the Egg Whisk. Even though the Pot had a little fling with the Egg Whisk, the Pot is still longing for her husband, the Lid. In turn, the latter is being wooed by the luscious Dishcloth...

The lighthearted, surreal kitchen tableau painted by the Czech dancer and choreographer Jarmila Kröschlová has found its perfect mate in the jazzy, uninhibited music of Martinů. The 1927 ballet *La revue de cuisine*, is one of Martinů's first explicit experiments with jazz sounds and techniques. They increased in intensity during his stay in Paris. Martinů had traded in Czechoslovakia for the

glitter and glamour of the French capital in 1923, so aided by a scholarship provided by the Ministry of Education of his native country. The scholarship provided for a three-month stay. Martinů ultimately stuck around for 18 years. His new environment gave a boost to his creativity. Even before his move, Martinů had occasionally spiced up his work with jazzy influences. But now that he was in Paris where jazz was in full swing, some of his compositions became more emphatically jazzy.

Francis Poulenc

Rapsodie nègre, FP 3 (1917, 1933)

text: Makoko Kangourou

Humorous, eccentric, sophisticated, somewhat exotic and playfully provocative. The *Rapsodie nègre* is a perfect musical impression of the young dandy that was Poulenc at the beginning of the 20th century. Even as a young lad, born into a rich Parisian family, he dwelled in artistic circles. He came in contact with the artistic celebrities of his time including Cocteau, Satie and Stravinski. Poulenc wasn't present at the scandalous première of Stravinski's *Sacre du printemps* in 1913 (he was only fourteen), but when he got to know the music later on, he was nuts about it. He also became captivated by the music of Satie when he attended his famous ballet *Parade* in 1917. Being very impressed by his musical heroes, Poulenc's first composition is pervaded

with their musical language: the *Rapsodie nègre* hints at Stravinski's *Trois poésies de la lyrique japonaise* as well as at *Trois poèmes de Stéphane Mallarmé* and the *Pianotrio* by Ravel. Poulenc also dedicated his *Rapsodie nègre* to Satie. And Stravinski played an important role in getting the work published in London.

Yet the most significant influence in Poulenc's first may very well not be musical. The *Rapsodie nègre* is captured

by the 'Africa mania' that was sweeping through Paris at the time: African art and stylistic imitations thereof were incredibly popular in the French capital during the first decades of the 20th century. The nonsensical words from *Les Poésies de Makoko Kangourou*, meaningless verses by non-existing poet Makoko Kangourou, explain the title of the *Rapsodie nègre*.

Christianne Stotijn

De lyrische mezzosopraan Christianne Stotijn treedt op in de meest gerenommeerde concertzalen ter wereld, waaronder het Concertgebouw Amsterdam, de Musikverein in Wenen, het Théâtre des Champs-Élysées Paris, Carnegie Hall in New York en de Philharmonie in Berlijn. Ze werkte samen met toonaangevende dirigenten, onder wie Claudio Abbado, Vladimir Jurowski, René Jacobs, Yannick Nézet-Séguin en Bernard Haitink. Haitink was een bepalende figuur in de carrière van Stotijn; ze werkte met hem samen in projecten met het Koninklijk Concertgebouw Amsterdam en de symfonieorkesten van Boston, Chicago en London. Stotijn is een gepassioneerd vertolker van liederen en werkt in dit genre geregeld samen met Joseph Breinl en Julius Drake. Hoogtepunten van het seizoen 2017-2018 zijn onder meer de *Tweede symfonie* van Mahler met het Seattle Symphony Orchestra en Ludovic Morlot, en tevens met het Orchestra del Teatro alla Scala en Daniele Gatti, en Thomas Adès' *Totentanz* met het Orchestre Philharmonique de Strasbourg. De discografie van Stotijn omvat onder meer werk van Schubert, Berg en Wolf met Breinl. Met Drake maakte ze opnames van de liederen van Mahler en Tsjajkovski (BBC Music Magazine Vocal Recording Award). Recentelijk heeft ze getekend bij Warner Classics. Bij dit label heeft ze haar eerste album uit, *If the Owl Calls Again* (Gramophone Editor's Choice).

Christianne Stotijn
© Marco Borggreve

La mezzo-soprano lyrique Christianne Stotijn se produit dans les salles de concert les plus prestigieuses au monde, notamment le Concertgebouw Amsterdam, le Musikverein de Vienne, le Théâtre des Champs-Élysées à Paris, le Carnegie Hall à New York et la Philharmonie de Berlin. Elle a travaillé avec des chefs d'orchestre renommés tels que Claudio Abbado, Vladimir Jurowski, René Jacobs, Yannick Nézet-Séguin et Bernard Haitink. Ce dernier a marqué la carrière de Christianne Stotijn : elle s'est en effet produite sous sa direction dans le cadre de projets menés avec le Royal Concertgebouw Amsterdam ainsi qu'avec les orchestres symphoniques de Boston, Chicago et Londres. Christianne Stotijn est une interprète passionnée de lieder et visite régulièrement ce genre avec Joseph Breinl et Julius Drake. Parmi les temps forts de la saison 2017-2018,

on peut citer la *Deuxième symphonie* de Mahler avec l'Orchestre Symphonique de Seattle et Ludovic Morlot, ainsi qu'avec l'Orchestre du Teatro alla Scala et Daniele Gatti, ou encore la *Totentanz* de Thomas Adès avec l'Orchestre Philharmonique de Strasbourg. La discographie de Christianne Stotijn comprend des œuvres de Schubert, Berg et Wolf qu'elle interprète accompagnée par Joseph Breinl. Elle a également enregistré les lieder de Mahler et Chaykovsky avec Julius Drake (BBC Music Magazine Vocal Recording Award). Elle a récemment signé chez Warner Classics. *If the Owl Calls Again* (Gramophone Editor's Choice) est son premier album sous ce label.

Lyric mezzo-soprano Christianne Stotijn has performed in many of the world's most prestigious venues including Concertgebouw Amsterdam, Musikverein Vienna, Théâtre des Champs-Élysées Paris, Carnegie Hall New York and the Philharmonie Berlin working with leading conductors including Claudio Abbado, Vladimir Jurowski, René Jacobs, Yannick Nézet-Séguin and Bernard Haitink. Haitink has had a profound influence on Christianne's career, working under his direction with the Royal Concertgebouw Orchestra, Boston, Chicago and London Symphony Orchestras. Stotijn is a passionate interpreter of art songs working regularly with Joseph Breinl and Julius Drake. Christianne's 2017/18 season highlights include a return to the Seattle Symphony Orchestra under Ludovic Morlot, performing *Mahler's Symphony No.2*; *Mahler Symphony No. 2* with the

Orchestra del Teatro alla Scala under Daniele Gatti; and Thomas Adès' *Totentanz* with the Orchestre Philharmonique de Strasbourg. Her discography includes recordings of Schubert, Berg and Wolf with Breinl, Mahler songs with Drake and Tchaikovsky lieder with Drake (winning the BBC Music Magazine Vocal Recording Award). Recently signing with Warner Classics she has released her first album for the label – *If the Owl Calls Again* (Gramophone Editor's Choice).

Oxalys

Oxalys werd in 1993 opgericht aan het conservatorium van Brussel. Het repertoire van het kamermuziekensemble is vooral gestoeld op muziek uit de Belle époque (late 19e en vroege 20e eeuw), van waaruit Oxalys zowel terug als vooruit blik. Ook de vocale kamermuziek van rond de eeuwwisseling ligt Oxalys goed. Die brengt het met solisten als Laure Delcampe, Christianne Stotijn, Dietrich Henschel, Nikolay Borchev en Christoph Pregardien. Vanuit de oorspronkelijke bezetting van strijkkwintet, fluit, klarinet en harp, breidt het ensemble regelmatig uit naar andere instrumenten om een breed repertoire te brengen en ongewone projecten te realiseren. Zo werkt Oxalys geregeld mee aan theaterproducties met partners als Muziektheater Transparant en LOD Muziektheater. Ook pedagogische en educatieve projecten behoren tot de activiteiten. Oxalys is te gast bij de grote huizen en festivals in binnen- en buitenland, waaronder BOZAR, deSingel,

de verschillende afdelingen van het Festival van Vlaanderen, het Konzerthaus in Berlijn, het Auditorio Nacional de Música en het Rheingau Musik Festival. Oxalys heeft een uitgebreide discografie op zijn actief, die vaak in de prijzen valt. Zo werd de opname met muziek van Max Reger (Fuga Libera, 2009) bekroond met een Prix Choc van het Franse tijdschrift Classica. Oxalys is in residentie bij het conservatorium van Brussel en wordt gesteund door de Vlaamse Gemeenschap.

Oxalys a vu le jour en 1993 au Conservatoire de Bruxelles. Le répertoire de cet ensemble de musique de chambre s'appuie principalement sur la musique de la Belle époque (fin du 19e et début du 20e siècle), à partir de laquelle Oxalys explore des œuvres plus anciennes ou plus récentes. L'ensemble s'oriente également volontiers vers la musique de chambre vocale composée au tournant du siècle, qu'il interprète avec des solistes comme Laure Delcampe, Christianne Stotijn, Dietrich Henschel, Nikolay Borchev et Christoph Prégardien. À partir d'une instrumentation initiale de quintette à cordes avec flûte, clarinette et harpe, Oxalys s'étoffe régulièrement d'autres instruments afin de proposer un large répertoire et de réaliser des projets originaux. Ainsi, Oxalys participe fréquemment à des productions théâtrales avec des partenaires tels que Muziektheater Transparant et LOD Muziektheater. Ses activités englobent également les projets pédagogiques et éducatifs. Oxalys est invité par les grandes salles et grands festivals belges

et étrangers, parmi lesquels BOZAR, deSingel, les différentes sections du Festival de Flandres, le Konzerthaus de Berlin, l'Auditorio Nacional de Música et le festival de musique du Rheingau. Oxalys possède à son actif une vaste discographie souvent récompensée. Son enregistrement de la musique de Max Reger (Fuga Libera, 2009) a ainsi obtenu le Prix Choc du magazine français Classica. Oxalys est en résidence au Conservatoire de Bruxelles et bénéficie du soutien de la Communauté flamande.

Oxalys was founded in 1993 at the Conservatory of Brussels. The chamber music ensemble's repertoire is based primarily on music from the Belle époque (late 19th and early 20th centuries), from which Oxalys looks to both the past and the future. The vocal chamber music from the turn of the century also comes naturally to the ensemble. They have performed with soloists like Laure Delcampe, Christianne Stotijn, Dietrich Henschel, Nikolay Borchev and Christoph Pregardien. From the original instrumentation for string quintet, flute, clarinette and harp, the ensemble frequently expands to include other instruments this way they are able to perform a broad repertoire in addition to unusual projects. Oxalys thus regularly works on theatre productions with partners like Muziektheater Transparant and LOD Muziektheater. Their activities also include pedagogical and educational projects. Oxalys is invited to play with great halls and festivals in Belgium and abroad, and counts amongst these BOZAR, deSingel, the various divisions of Flanders Festival,

the Konzerthaus in Berlin, the Auditorio Nacional de Música and the Rheingau Musik Festival. Oxalys boasts an extensive discography that frequently wins prizes. Thus the recording of music by Max Reger (*Fuga Libera*, 2009) won the the French journal *Classica*'s Prix Choc. Oxalys is in residence at the Conservatory of Brussels and is supported by the Flemish Community.

Shirly Laub [violin](#)

Frédéric d'Ursel [violin](#)

Elisabeth Smalt [viola](#)

Amy Norrington [cello](#)

Martijn Vink [cello](#)

Koenraad Hofman [double bass](#)

Toon Fret [flute](#)

Nathalie Lefèvre [clarinet](#)

Pieter Nuytten [bassoon](#)

Simon Van Hoecke [trumpet](#)

Annie Lavoisier [harp](#)

Patrick Leterme [piano](#)

Oxalys

Sat 17.3

**LECTURE KAREN
ARMSTRONG**

**Tue 20.3
- Thu 22.3**

**THE PSALMS
EXPERIENCE
Nederlands
Kamerkoor
Det Norske Solistkor
The Tallis Scholars**

Sun 25.3

**ALLES WIEDER GUT
Musicbanda Franui &
Florian Boesch**

Wed 28.3

**CLAIR DE LUNE
Yefim Bronfman**

Klarafestival is a joint project of Flanders Festival Brussels & Klara

main partners

**BNP PARIBAS
FORTIS**

project partner

concert partner

festival car

business seats

KLARA, YAKULT, BDO, AG REAL ESTATE, INNO.COM

Klarafestival Sessions

public funding

Vlaanderen
verbeelding werkt

**Loterie
Nationale
Loterij**

VLAAMSE
GEMEENSCHAPSCO
MNISSIE

Vlaamse Gemeenschap

x Kabinet van de Minister van
Cultuur, Media, Jeugd en Brussel
De Heer Sven Gatz

Brussels Hoofdstedelijk Gewest / Région de Bruxelles-Capitale

x Kabinet van de Minister van Financiën,
Begroting, Externe Betrekkingen
en Ontwikkelingssamenwerking &
Voorzitter van het College van de
Vlaamse Gemeenschapscommissie
(VGC), belast met Onderwijs, Vorming,
Begroting en Communicatie
De Heer Guy Vanhengel

x Staatssecretaris van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest belast met
Ontwikkelingssamenwerking, Verkeers-
veiligheidsbeleid, Gewestelijke en
gemeentelijke Informatica en
Digitalisering, Gelijkekansenbeleid
en Dierenwelzijn
Mevrouw Bianca Debaets

x Minister van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering, belast
met Mobiliteit & Openbare Werken
x Minister, Lid van het College van de
Vlaamse Gemeenschapscommissie
(VGC), belast met Cultuur, Jeugd,
Sport en Stedelijk Beleid
De Heer Pascal Smet

associations

BRUSSELS NV, DAVIDSFONDS, GEZINSBOND, KUL ALUMNI, OKRA, VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL, TURKSE UNIE, GLOBE AROMA, DE VAARTKAPOEN, FMDO, JES, KA KOEKELBERG, D'BROEJ, JOBO KOEPEL VAN DE BRUSSELSE JEUGDHUIZEN, SCOUTS BRUSSEL, BRONKS VZW, HOBO VZW, COSMOS VZW, FEMMA VZW, LOKAAL DIENSTENCENTRUM ELLIPS, VIVES, DE HARMONIE, LOTUS, LASSO, CENTRE D'ACCUEIL WOLUVE-SAINT-PIERRE, ELCKERLYC, SINT-PIETERSCOLLEGE BRUSSEL, AMUSEVOUS, CHIRO STOKEL, OVER GRENZEN, MÉDORI, INDIVO VZW, VERENIGING PERSONEN MET EEN HANDICAP, BRUSSELS PLATFORM ARMOEDE, VZW ZONIËNZORG, LDC ANKER-MIRO-FORUM, CAW BRUSSEL, CHAMBÉRY, OCMW ANTWERPEN, OCMW AARSCHOT, OCMW BEGIJNENDIJK, OCMW ROTSELAAR, OCMW OOSTKAMP, OCMW BRUGGE, OCMW NEERPELT, OCMW SINT-TRUIDEN, VZW HORIZONT RAP OP STAP, AKSENT, CURIEUS SCHAARBEEK, GOLDEN ROSE, VERENIGING DER PASTORALE WERKEN

official festival suppliers

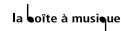
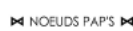
Securing Your World

neuhaus
Culinary solutions
BRUSSELS 2017

DANIEL OST

media partners

friends of flagey

Fellow

Stephanie Donck, Michel Moortgat, Claude Van Reeth, Maison de la Radio Flagey S.A., Omroepgebouw Flagey N.V.

Great Friend

Claude de Selliers, Philippe de Wouters d'Oplinter, Agnes de Wouters d'Oplinter, Christiaan Delporte, Charlotte Hanssens, Manfred (Freddy) Loeb, Michel Moortgat, Christophe Steyaert, Coen Teulings, Bertold Theeuwes, Piet van Waeyenberge, Christophe Vandoorne, JOYN Legal

Friend

Noura Ait Said, Sandra Barentz, Eric Bauchau, Marijke Beauduin, Joe Beauduin, André Beernaerts, Mireille Beernaerts, Gaëlle Bellec, Patricia Bogerd, Chantal Butaye, Servaas Carbonez, Antonio Castro Freire, Anne Castro Freire, Stephen Clark, Colette Contempre, Jean-Pierre Cot, Philippe en Craninx, Jean-Claude Daoust, Theo De Beir, Cédric de Biolley, François de Borchgrave, Werner de Borchgrave, Isabelle de Borchgrave, Stefan De Brandt, Sabine de Clippele, Olivier de Clippele, Marleen De Geest, Cécile De Jaegher, Pierre de Maret, Alison de Maret, Sabine de Ville de Goyet, Sebastiaan de Vries, Pascale Decoene, Steve Dept, David D'Hooghe, Frederika D'Hoore, Anne-Marie Dillens, Stanislas d'Otreppe de Bouvette, Abdallah El Azm, Martine El Azm, Gilles Emond, Patricia Emsens, Jacques Espinasse, Danielle Espinasse, Catherine Ferrant, André Ghuys, Anne-Marie Ghuys, Hélène Godeaux, Pierre Goldschmidt, Philippe Goyens, Stephanica Greco, Arnaud Grémont, Fiona Groetaers, Rym Hadabi, Roger Heijens, Diane Hennebert, Eric Hemeleers, Isabelle Hemeleers, Delphine Hocquard Scelles, Margarete Hofmann, Veerle Huylebroek, Myriam Indekeu, Gérard Indekeu, Kathleen Iweins, Patrick Jacobs, Ida Jacobs, Yvan Jansen, Guy Jansen, Claire Kirschen, Philippe le Hodey, Béatrice le Hodey, Christine Le Maire, Peter L'Ecluse, Isabelle Lefébure, Hervé Lefébure, Corine Legrand, Clive Llewellyn, Danielle Llewellyn, Luc Meeûs, Marie-Christine Meeûs, Patrick Mercier, Gerardus Nijborg, Irina Nijborg, Martine Payfa, Michel Penneman, Marie-Jo Perrier Post, Caroline Petit, Michèle Pollet, Agnes Rammant, Jean-Pierre Rammant, Karina Rau, André Rezsohazy, Bénédicte Ries, Olivier Ries, Désirée Schroeders, My-Van Schwab, Hans Schwab, Giuseppe Scognamiglio, Augustin Siaens, Sérgio Simão, Amélie Slegers, Pierre Slegers, Freddy Smet, Anne-Véronique Stainier, Frank Sweerts, Maria Grazia Tanese, Dominique Tchou, Olivier Thuysbaert, Béatrix Thuysbaert, Yves Trouveroy, Béatrice Trouveroy, Els Van de Perre, Radboud Van Den Akker, Henriëtte van Eijl, Frédéric van Marcke, Stéphanie Van Rossum, Pascale Van Zuylen, Koen Vanhaerents, Elisabeth Vanistendael, Marleen Vanlouwe, Olivier Verola, Armelle Verola, Ann Wallays, Sabine Wavreil, Nathalie Zalcmann

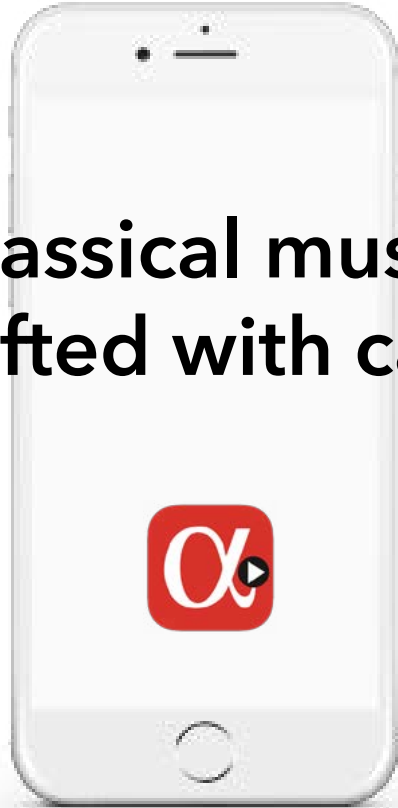

BNP PARIBAS
FORTIS

Alpha Play

Classical music,
crafted with care.

Download on the
App Store

GET IT ON
Google Play

Discover the [Klarafestival playlist](#) & more than
40,000 tracks from leading independent labels
available in HD streams.

www.alphaplay.com

Always close

Passionate about classical music?
Join us on proximusmusic.be

proximus

close partner of

klara
festival

DE NATIONALE LOTERIJ ZET DANKZIJ HAAR SPELERS DE
SCHOULDERS ONDER CULTUUR, SPORT, WETENSCHAPPELIJK
ONDERZOEK, ARMOEDEBESTRIJDING, ONTWIKKELINGSSAMENWERKING EN
SOLIDARITEITSACTIES. EN ELKE INZET VAN DEZE SPELERS, HOE KLEIN OOK,
MAAKT EEN WERELD VAN VERSCHIL.

HET KLARAFESTIVAL KIEST VOOR DE NATIONALE LOTERIJ ALS BETROUW-
BARE PARTNER OM HAAR PROJECTEN TE REALISEREN EN BEDANKT DAN OOK
DE SPELERS VOOR DE STEUN!

#IEDEREENTELT MEE

**6 Nationale
Loterij**

GRÂCE À SES JOUEURS, LA LOTERIE NATIONALE SOUTIENT
LA CULTURE, LE SPORT, LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE, LA LUTTE
CONTRE LA PAUVRETÉ, LA COOPÉRATION AU DÉVELOPPEMENT ET DES
ACTIONS DE SOLIDARITÉ. QUEL QUE SOIT LE MONTANT MISÉ, CHAQUE
JOUEUR PEUT VRAIMENT FAIRE LA DIFFÉRENCE.

POUR MENER À BIEN SES PROJETS, LE KLARAFESTIVAL A CHOISI POUR
PARTENAIRE LA LOTERIE NATIONALE EN RAISON DE SA FIABILITÉ. ELLE
REMERCE DÈS LORS LES JOUEURS POUR LEUR SOUTIEN !

#CHACUNCOMPTE

**6 Loterie
Nationale**

Haal je hart
op in muzikaal
Brussel.

Laat je verbeelding werken
tijdens het **Klarafestival**.

Vlaanderen
verbeelding werkt

[VLAANDEREN.BE/BRUSSEL](https://vlaanderen.be/brussel)